

NICARAGUA KOFFIE

STEUN DE WEDEROPBOUW

**OXFAM-
WERELDWINKELS** VZW

Burggravenlaan 26 9000 Gent Tel: 091 21 81.08
Per slijp OXFAM-WERELDWINKELS vzw Burggravenlaan 26 9000 Gent

COLLECTIE

De verwerking van het archief van Oxfam-Wereldwinkels: a work in progress

MAARTEN SAVELS

collectiemedewerker, Amsab-ISG

Op 14 mei 2011 vierde Oxfam-Wereldwinkels zijn 40e verjaardag. Zo'n verjaardag is een uitgelezen moment om mijmerend terug te blikken op het verleden en herinneringen op te halen aan 'de goeie, ouwe tijd'. Het is dan ook gebruikelijk bij zulke jubilea dat er verschillende teksten worden geschreven over de grote en kleine gebeurtenissen uit het bestaan van de jubilaris. Deze tekst is daarop geen en toch ook weer wel een uitzondering. Hij gaat met andere woorden niet over de geschiedenis van Oxfam-Wereldwinkels, maar wel over een belangrijke bron voor die geschiedenis: de archieven van de organisatie.

Toen ik begin augustus 2008 de opdracht kreeg om de archieven van Oxfam-Wereldwinkels te verwerken tot een gestroomlijnde inventaris, verwachtte ik niet dat ik medio 2011 nog steeds niet klaar zou zijn. Een eerste stand van zaken toonde dat de Oxfam-Wereldwinkelscollectie van Amsab-ISG bestond uit vijf overdrachten, waarvan de vroegste al dateerde uit 1993. In 2010 kwamen daar nog twee overdrachten bij. Alles bij elkaar opgeteld waren dat

ruim 1000 archiefdozen ofwel zo'n 125 strekkende meter. Na een initiële schatting van de verwerkingstijd, gebaseerd op twee dagen per week, stelden we de deadline voor de inventaris op januari 2010. Het jubileum leek comfortabel ver weg en het optimisme was groot. Twee jaar later verschoven we de deadline al naar januari 2011, maar zonder het optimistische gevoel dat die vlot haalbaar zou zijn. Er waren ondertussen zo'n tweehonderd dozen bijgekomen, maar vooral de oorspronkelijke overdracht uit 1993 bleek een bijzonder taaie klant te zijn. Op het moment dat ik dit schrijf – midden mei 2011 – is zo'n 85 procent van het materiaal verwerkt en schijnt er eindelijk licht aan het einde van de tunnel. Het is ook voor mij geen slecht moment om al eens terug te blikken op de verwerkingsgeschiedenis. Het verhaal dat volgt, wil echter vooral een aperitief zijn voor toekomstige geïnteresseerden.

Orde in de chaos – chaos in de orde

Oxfam-Wereldwinkels was in de jaren 1970 en 1980 in een aantal opzichten een heel typische nieuwe sociale beweging. Er was weinig hiërarchie en weinig structuur. Sensibilisering en educatie was een veel belangrijker aandachtspunt dan bijvoorbeeld commerciële doelen. Een van de belangrijkste drijfveren was het principe van basisdemocratie, wat resulteerde in een overweldigende hoeveelheid werkgroepen en overlegorganen waarin alle wereldwinkeliers konden participeren. In de geschiedenis van Oxfam-Wereldwinkels zijn er minstens een vijftigtal van dergelijke werkgroepen tijdelijk of permanent actief geweest. Die werkgroepen concentreerden zich rond een aantal centrale functies, zoals het beleid, de visie- en standpuntbepaling, de studie en evaluatie van de situatie in productlanden, de organisatie van campagnes en activiteiten ... Het verschil tussen

◀ Affiche van Oxfam-Wereldwinkels, 1980.
(Amsab-ISG, Gent)

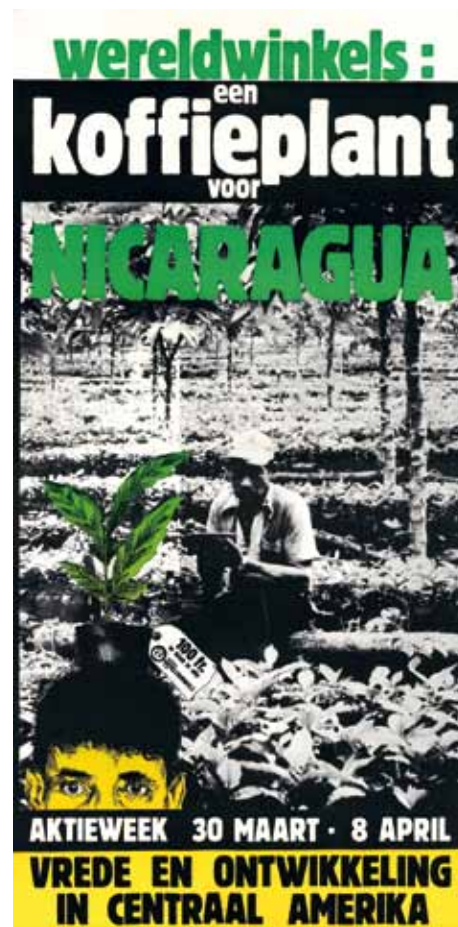

bepaalde werkgroepen is soms erg subtiel en de naamgeving soms heel verwarrend. Zo hield de werkgroep Verkoop zich bezig met de promotie van wereldwinkelproducten, terwijl de werkgroep Verkoopspromotie zich eerder bezighield met de vraag hoe bepaalde wereldwinkelproducten gebruikt konden worden in campagnes. Het was uiteraard niet de bedoeling dat enkel de leden van een werkgroep op de hoogte waren van het reilen en zeilen, dus werden de verslagen en eventuele berichten van een werkgroep verspreid onder alle wereldwinkeliers. Om dit alles min of meer in goede banen te leiden, werden die documenten vanaf 1977 verstuurd als omzendbrieven, voorzien van een letter die duidde op de aard van de brief, en een volgnummer. Helaas werd dat systeem niet consequent toegepast: niet alle documenten werden in de reeks opgenomen. Daarnaast werd het volgnummer soms per letter en soms voor de volledige reeks gebruikt, waardoor de kernreeks een bijzonder chaotische indruk maakt. Vanaf 1990 werd dit systeem weer afgeschaft, maar enkele kernreeksen – onder andere de verslagen van de raad van beheer en de algemene vergadering – kregen een eigen nummeringsysteem. Als kers op de taart werd af en toe ook nog gewisseld tussen gewone jaren en schooljaren, wat de verwarring nog groter maakt.

Multifunctionaliteit

Het archief van Oxfam-Wereldwinkels bevat veel informatie en bovendien ook veel informatie over veel verschillende onderwerpen. Het gevolg is dan ook dat het archief op veel verschillende manieren kan – en moet – benaderd worden. *Multicultureel*: Door zijn geschiedenis heen heeft Oxfam-Wereldwinkels informatie verzameld over veel landen, contact gehad met mensen uit die landen en handel gedreven met die landen. Alles bij elkaar

Affiche van Oxfam-Wereldwinkels, 1984. (Amsab-ISG, Gent)

verzamelde de organisatie documentatie over meer dan vijftig (derdewereld-)landen en ontwikkelde zo zijn eigen, vaak bijzonder kritische visie op de politiek, de maatschappij en de economie ervan. Een kleine greep uit het aanbod: Algerije, Bolivia, Chili, Cuba, India, Ivoorkust, Mozambique, Peru, Sri Lanka, Tanzania, Vietnam, Zuid-Afrika ... *Multilinguïstisch*: Communicatie met handelspartners uit zo veel verschillende landen is niet altijd gemakkelijk. Dat was nog minder het geval in de jaren 1970

en 1980, toen Engels minder dominant was dan nu. Afrikaanse handelspartners communiceerden meestal in het Frans, Zuid- en Midden-Amerikaanse partners hanteerden uitsluitend Spaans – behalve uiteraard Brazilië. Communicatie met internationale fairtradeorganisaties verliep meestal in het Engels, maar er werd ook Duits gebruikt. Een uitgebreide talenkennis is voor toekomstige gebruikers van dit archief een must.

Multidisciplinair: Oxfam-Wereldwinkels is op heel diverse terreinen actief. Het duidelijkste voorbeeld hiervan is de tweedeling tussen handel enerzijds en sensibilisering anderzijds. Beide onderdelen hebben elk hun eigen dynamiek en het is dan ook niet verwonderlijk dat beide tegenwoordig een apart rechtsstatuut hebben: Oxfam-Wereldwinkels vzw en Oxfam-Fairtrade cv. Binnen de cv houdt Oxfam-Wereldwinkels zich voornamelijk bezig met de import en export van goederen, contacten met leveranciers, de evaluatie van producten en producenten, marktonderzoek en publiciteit. De activiteiten van de vzw zijn op hun beurt ook weer heel divers: informatie verzamelen over derdewereldlanden, acties en campagnes opzetten, het publiek sensibiliseren, vorming voor medewerkers organiseren, lobbywerk, contacten met andere ngo's ...

Een spin in het ngo-web

Oxfam-Wereldwinkels is uitgegroeid tot een belangrijke organisatie in het Belgische ngo-veld. Zozeer zelfs dat de lokale wereldwinkels regelmatig worden beschouwd als belangrijke kweekvijvers voor nieuwe medewerkers van ngo's. Dat wordt mee veroorzaakt door het bijzonder uitgebreide netwerk van contacten dat de organisatie heeft met Belgische en internationale alternatieve handelsorganisaties, derdewereld-, vredes- en antiracismebewegingen ... Oxfam-Wereldwinkels onderhoudt uiter-

aard nauwe contacten met de andere Oxfams: Oxfam België (tegenwoordig Oxfam Solidariteit) en Oxfam-Magasins du monde, de Waalse tegenhanger. Met die laatste sloot de organisatie ook een handelsovereenkomst: Oxfam-Wereldwinkels importeerde de voedingswaren en Oxfam-Magasins du monde het artisanat. Zulke overeenkomsten sloot ze trouwens ook met andere Europese fairtradeorganisaties. Verder waren er ook goede contacten met de Vlaamse Anti-Apartheidscoördinatie (VAAK), Hand in Hand, Vlaams Aktiekomitee tegen Atoomwapens (VAKA) ...

De toekomst

De huidige deadline voor de inventaris van het archief ligt op november 2011. Vanaf 2012 zal het archief voor de periode 1971-2000 beschikbaar zijn voor onderzoek. Wat de toekomst voor Oxfam-Wereldwinkels zelf brengt, zal je de komende jaren ongetwijfeld kunnen uitpluizen aan de hand van de aanvullingen op de inventaris.